

Nepovede realizace plánovaných záměrů Trumpovy administrativy v oblasti jaderných zbraní ke snížení práhu možnosti vypuknutí jaderné války?

21. 2. 2018

Koncem prvního roku svého působení administrativa prezidenta Donalda Trumpa postupně seznámila americkou a světovou veřejnost s hlavními bezpečnostními doktrinárními dokumenty. V prosinci 2017 publikovala „Národní bezpečnostní strategii USA“ (National Security Strategy of the United States of America) a v lednu 2018 „Shrnutí Národní obranné strategie USA 2018“ (Summary of the 2018 National Defense Strategy of the United States of America), jejíž celkové znění má utajovaný charakter. „Nová Jaderná doktrína 2018“ (Nuclear Posture Review 2018, dále NPR 2018) byla zástupci Ministerstva obrany USA představena na tiskové konferenci dne 2. 2. 2018.

Plánovaná opatření ve vztahu k jaderným zbraním se v těchto dokumentech odvozují od celkové vize Donalda Trumpa zachovat v mezinárodním světovém pořádku vedoucí postavení Spojených států, a to zejména z pozice síly. Významnou úlohu v úsilí USA čelit geopolitickým a regionálním hrozbám budou sehrávat ozbrojené síly, včetně modernizace vojenské infrastruktury a výzbroje. Doktrinární dokumenty v tomto úsilí vydělují jaderným zbraním, v rámci posilování odstrašující koncepce, mimořádné místo.

Hlavní bezpečnostní hrozby Spojených států

Podle dokumentů jsou za hlavní rivaly Spojených států, v rámci obnoveného velmocenského soutěžení vedoucího k narušení světového řádu, považovány Rusko a Čína. Zatímco odhadované počty jaderných zbraní Ruska jsou přibližně rovnocenné počtům těch amerických a počítají se v tisících, Čína jich vlastní výrazně méně, přibližně 270 kusů. Navíc se oficiálně hlásí k politice nepoužití jaderných zbraní jako první.

Zmínění rivalové jsou v dokumentech někdy označovány za „revizionistické“ mocnosti, protože se od skončení studené války údajně snaží využít vývoj geopolitické situace k postupné erozi vojenské dominance USA a obecně k oslabení primární úlohy Spojených států ve světovém řádu na podporu jimi prosazované koncepce multipolárního světa. Hlavní bezpečnostní hrozbu tak již pro USA nepředstavuje terorismus a jaderné šíření, jako tomu bylo v předchozích doktrinárních dokumentech Bushovy a Obamovy administrativy.

Mezi další hrozby jsou řazeny tzv. darebácké státy (rogue states), což je pejorativní označení již dříve používané Georgem W. Bushem ml., kterými jsou KLDK a Írán. Ze strany KLDK jsou bezpečnostní hrozbou pro USA a jejich

spojence jaderné a raketové zkoušky. Írán údajně sponzoruje terorismus po celém světě, hrozbu vytvářejí jeho zkoušky balistických řízených střel a potenciální možnost obnovení jaderného vojenského programu, jehož existenci se však nepodařilo hodnověrně prokázat. Na posledním místě jsou při výčtu bezpečnostních hrozeb řazeny také různé teroristické džihádistické skupiny, zejména ISIS, přes to, že došlo v Sýrii a Iráku téměř k její porážce, a dále Al-Kaidá.

Úloha jaderných zbraní v „Národní bezpečnostní strategii USA“ a ve „Shrnutí Národní obranné strategie USA“

„Národní bezpečnostní strategie USA“ se o významu a úkolech jaderných zbraní zmiňuje v kapitole s názvem „Ochrana míru prostřednictvím síly.“ Dokument v ní potvrzuje dlouhodobě deklarovanou hlavní úlohu těchto zbraní jako základu strategie USA pro zachování míru a stability odstrašením agrese proti USA, aliančním spojencům a partnerům. Jejich hlavní význam spočívá v zabránění jadernému útoku, blíže nespecifikovaným nejaderným strategickým útokům, což je jejich nová úloha, a dále masovému útoku konvenčními zbraněmi. Rozšíření amerického jaderného odstrašení, tzv. jaderného deštníku, na více než 30 spojenců a partnerů pomáhá podle tohoto doktrinálního dokumentu zajistit jejich bezpečnost a snižuje potřebu těchto zemí vlastnit jaderné kapacity.

Nepřímou kritiku jaderné politiky Obamovy administrativy obsahuje tvrzení o nepříznivých důsledcích snížení úlohy jaderných zbraní v národní bezpečnostní strategii a zastaralém stavu jaderné triády a její infrastruktury. *Poznámka autora: jaderná triáda je označení pro strategické pozemní, námořní a letecké nosiče, včetně jejich vypouštěcích zařízení a jaderných hlavic.* V porovnání s tímto tristním stavem jaderní vyzyvatelé naopak rozšiřovali své jaderné arzenály a dolet jaderných nosičů. Spojené státy proto musí zachovat věrohodné odstrašení a zárukové kapacity poskytované jadernou triádou a jadernými kapacitami rozmístěnými na potenciálním válčišti. Těmi se rozumí americké taktické jaderné zbraně (letecké pumy) rozmístěné na amerických leteckých základnách ještě z doby studené války v pěti evropských nejaderných zemích (Německo, Nizozemsko, Belgie, Itálie a Turecko). V příštích desetiletích je proto nutné výrazně investovat do zachování jaderného arzenálu a jeho infrastruktury a zabránit tak zastarávání jeho velicího a kontrolního systému a dosáhnout nárůstu počtu vysoce odborných specialistů, kteří splní požadované úkoly.

V odstavci nazvaném „Zachovat stabilní odstrašení“ dokument mj. předpokládá vést jednání s jinými státy za účelem vybudování předvídatelných vztahů a snížení jaderných rizik, což by mělo zabránit vzájemným chybným odhadům. Nevylučuje se ani „možnost existence nových kontrolně-zbrojních ujednání za předpokladu, že přispějí ke strategické stabilitě a budou ověřitelná.“ Neobsahuje však žádnou zmínku o přihlášení se k závazku předchozího prezidenta Obamy k dosažení světa bez jaderných zbraní.

„Shrnutí Národní obranné strategie 2018“ se zabývá jadernými zbraněmi v pasáži věnované modernizaci klíčových kapacit, mezi kterými jsou jaderné zbraně zařazeny na prvním místě. V pasáži se uvádí, že „Ministerstvo obrany USA bude modernizovat jadernou triádu, včetně jaderné velicí, kontrolní, spojovací a podpůrné infrastruktury.“ Modernizace má dále zahrnovat „vývoj variant, jak čelit nátlakovým strategiím vyzyvatelů založených na odstrašujícím provedení jaderných, nebo nejaderných útoků strategického charakteru.“ Podle odhadu Rozpočtového úřadu amerického Kongresu (the Congressional Budget Office, CBO) mají finanční náklady spojené s modernizací jaderných zbraní dosáhnout v příštích třiceti letech částky 1,2 biliónu USD a nelze vyloučit i její zvýšení, v souvislosti s novými úkoly.

„Nová Jaderná doktrína 2018“

„Nová Jaderná doktrína 2018“ (2018 Nuclear Posture Review, dále NPR 2018) je sedmdesátičtyřstránkovým dokumentem. Obsahuje úvod ministra obrany Jima Mattise, Exekutivní shrnutí a deset kapitol věnovaných hlavním otázkám souvisejícím s posílením jaderného odstrašení a pružným přizpůsobením jaderných kapacit aktuální bezpečnostní situaci. Zahrnují zejména zhodnocení stavu mezinárodního bezpečnostního prostředí, důvody prioritního významu jaderných zbraní a jejich úlohu v národní bezpečnostní strategii, přizpůsobené odstrašující strategie pro

jednotlivé vyzyvatele, současné a budoucí jaderné kapacity USA, jaderně-zbrojní infrastrukturu, opatření proti jadernému terorismu a jaderné nešíření a kontrolně-zbrojní problematiku.

Kromě rozsáhlé modernizace a zejména obměny strategické jaderné triády a jaderně-zbrojní infrastruktury v dlouhodobějším několikaletém horizontu, se kterou již také počítala předchozí Obamova demokratická administrativa, dokument předpokládá zavedení dvou nových jaderných zbraní do výzbroje. Poznámka autora: Obamova administrativa souhlasila s uvedenou modernizací, protože tímto požadavkem řada republikánských senátorů podmiňovala svoji podporu při hlasování o ratifikaci americko-ruské smlouvy New START koncem roku 2010.

Americké jaderné odstrašování by mělo především zabránit údajnému potenciálnímu ruskému prvnímu použití jaderných zbraní o nízké výbušnosti. Za „strategický imperativ“ NPR 2018 označuje nutnost vyvrátit představu Ruska, že tento způsob použití jaderných zbraní by mu mohlo poskytnout výhodu v krizích a konfliktech nízké úrovně, pravděpodobně v evropském prostoru. Tímto způsobem také dokument zdůvodňuje potřebu v krátké době modifikovat údajně malý počet stávajících jaderných hlavic na blíže nespecifikovanou nízkovýbušnou kapacitu u balistických řízených střel odpalovaných z ponorek (sea-launched ballistic missile, SLBM). Rovněž další, tentokrát dlouhodobější zavedení nového typu jaderné zbraně do výzbroje USA, dokument zdůvodňuje chováním Ruska, zejména jeho „neplněním smlouvy Intermediate-range Nuclear Forces Treaty, vlastnictvím nestrategického jaderného arzenálu a dalším destabilizujícím chováním.“ Poznámka autora: jedná se o americko-sovětskou smlouvu z r. 1987 zakazující pozemní řízené střely nízkého a středního doletu (500 – 5.500 km), která je známa pod zkratkou INF. Z jejího porušování se vzájemně obviňují oba státy. Novou jadernou zbraní by měla být námořní řízená střela s plochou dráhou letu (sea-launched cruise missile, SLCM) využitelná rovněž v případě nestrategického jaderného konfliktu regionálního charakteru. Předchozí Obamova administrativa se tohoto typu jaderných zbraní (TLAM-N) vzdala.

Nejaderný útok, proti kterému by mělo jaderné odstrašení rovněž plnit svůj úkol, není v dokumentu blíže upřesněn. Podle důrazu kladeného na ochranu energetických a spojovacích rozvodných sítí, by se však zřejmě jednalo o odvetnou reakci na kyberútoky zaměřené proti infrastruktuře země. Nevylučuje se rovněž tento způsob odvety proti rozsáhlému teroristickému útoku obdobnému toho z 11. 9. 2001.

Poslední kapitola dokumentu je věnovaná jadernému nešíření a kontrole zbrojení. Pasáž týkající se jaderného nešíření se ve vztahu ke Smlouvě o nešíření jaderných zbraní (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, dále smlouva NPT), kromě ocenění jejího významu, zaměřuje výlučně na různé iniciativy zabraňující jadernému šíření. Americké rozšířené jaderné odstrašování, tzv. jaderný deštník pro alianční a partnerské státy vylučující nutnost vlastnit jaderné zbraně těmito zeměmi, se v kapitole uvádí jako jeden z příspěvků USA jadernému nešíření. Přitom však nezmiňuje čtyři mezinárodní bezpečnostní konference na vysoké úrovni organizované Obamovou administrativou k zabránění nelegálního získání štěpných materiálů. Zdůrazňuje však zájem země podílet se na různých aktivitách k ověřování snižování počtů jaderných zbraní.

Dokument se vůbec nehlásí k závazku vyplývajícimu ze smluvního článku VI, který zavazuje všechny členské a zejména jaderné státy vést jednání k dosažení jaderného odzbrojení a tvoří tak jeden z často uváděných tří pilířů NPT, kterými jsou nešíření, mírové využívání jaderné energie a jaderné odzbrojení. Chybí rovněž zmínka o postoji USA k sjednání Smlouvy zakazující výrobu štěpných materiálů pro jaderné zbraně nebo jiná jaderná výbušná zařízení (Fissile Material Cut-off Treaty, FMCT).

V pasáži věnované Smlouvě o všeobecném zákazu jaderných zkoušek (Comprehensive Test Ban Treaty - CTBT) z r. 1996 se potvrzuje neochota USA smlouvu ratifikovat. Konstatuje pouze, že země „neobnoví jaderné zkoušky, pokud to nebude nezbytné k zajištění bezpečnosti a efektivnosti jaderného arzenálu USA“ Poznámka autora: k dosažení vstupu smlouvy CTBT v platnost dosud chybí ratifikace 6 jaderných států – USA, ČLR, Indie, Pákistánu, KLDK, Izraele a 2 nejaderných zemí - Íránu a Egypta.

Smlouvě o zákazu jaderných zbraní (the Nuclear Weapons Ban Treaty), předložené k podpisu v rámci OSN v září r. 2017, dokument zejména vytýká, že při jejím sjednávání se nebralo v úvahu mezinárodní bezpečnostní prostředí. Smlouva údajně také polarizuje mezinárodní společenství a ohrožuje neproliferační režim. Může prý také poškodit

bezpečnost USA a jejich aliančních a partnerských zemí a rovněž negativně ovlivnit vojenskou spolupráci mezi Spojenými státy a smluvními signatářskými zeměmi.

Část této kapitoly věnovaná kontrole zbrojení v úvodu oceňuje její význam pro transparentnost, předvídatelnost a snížení rizika nedorozumění a chybných kalkulací, což dokumentuje na řadě americko-sovětských dohod z doby studené války. Informuje dále o splnění ústředních limitů z americko-ruské smlouvy New START z r. 2010 Spojenými státy k 5. 2. 2018, snižující mj. počet jaderných hlavic umístěných na strategických nosičích na 1550 kusů. Znění smlouvy stanoví její platnost do r. 2021 s možností případného prodloužení o 5 let. V pasáži se dále kritizuje postoj Ruska k plnění různých kontrolně-zbrojních dohod, zejména ve vztahu k výše uvedené smlouvě INF.

Porovnání hlavních parametrů NPR 2018 s NPR 2002 republikánské administrativy George W. Bushe ml. a NPR 2010 demokratické administrativy Baracka Obamy

NPR 2002

Mezi NPR 2002 a NPR 2018 především existuje hlavní shoda v tom, že obě republikánské administrativy měly zájem na zavedení dvou typů nových jaderných zbraní do zbrojního arzenálu a posílení odstrašujícího faktoru. Podle článku Williama M. Arkina, vědeckého pracovníka na Johns Hopkins University School of Advanced International Studies ve Washingtonu, zveřejněném v časopise Los Angeles Times v březnu r. 2002, obsahovala NPR 2002, která měla utajený charakter, požadavek na vývoj jaderné zbraně likvidující podzemní bunkry (bunker-busters). Další požadavek se týkal jaderné zbraně nižší výbušnosti zřejmě taktického charakteru, nezpůsobující vysoké vedlejší ztráty (collateral damage), tj. ztráty v řadách civilního obyvatelstva. Realizaci uvedeného záměru však Kongres USA neschválil z finančních důvodů, především díky hlasům demokratických kongresmanů.

V NPR 2002 se nehovořilo výlučně o nutnosti modernizace jaderné triády, jako je tomu v NPR 2018, protože tato triáda a problematika její modernizace byla včleněna, společně s konvenčními silami, do posíleného tzv. „útočného úderného pilíře“ (offensive strike leg), kam byla zahrnuta také „aktivní a pasivní obrana“ (protiraketové a jiné obranné systémy). Třetí součástí zmíněného pilíře byla „odpovídající obranná infrastruktura“ (responsive defense infrastructure), zabezpečující schopnost vyvíjet a vyrábět jaderné zbraně a případně obnovit jaderné zkoušky.

Použitelnost jaderných zbraní se předpokládala v případě útoku jadernými, chemickými, nebo biologickými zbraněmi a rovněž pokud by došlo k „překvapivému vojenskému vývoji“ blíže nespecifikované povahy. Dokument také zdůrazňoval, podobně jako NPR 2018, potřebu posílení integrace jaderného a nejaderného plánování. Za hlavní vyzyvatele byly rovněž označeny Rusko a Čína, a dále země tzv. osy zla, tj. Irák, Írán, KLDK, Libye a Sýrie. Na rozdíl od NPR 2002, která nevyklučovala možnost provedení preemptivních (či preventivních) jaderných úderů, se NPR 2018 o takové variantě nezmiňuje. Společným znakem byla naopak neochota ratifikovat smlouvu CTBT.

NPR 2010

NPR 2010 Obamovy demokratické administrativy nepočítala s vývojem nových jaderných zbraní. Konstatovala mj., že po dobu existence jaderných zbraní si Spojené státy zachovávají bezpečné, zajištěné a efektivní jaderné síly. Poměrně jednoznačně se také hlásila ke snížení úlohy i počtů jaderných zbraní v bezpečnostní strategii. Za hlavní nebezpečí označovala jaderný terorismus a jaderné šíření,

Ve vztahu k jaderným mocnostem tj. Rusku a Číně předpokládala zajištění strategické stability, avšak nijak vzájemné vztahy nevyhrocovala. V této souvislosti mj. tvrdila, že USA a Rusko nejsou nepřátelskými rivaly a vyhlídky na vzájemnou vojenskou konfrontaci se dramaticky snížily. Ve vztahu k Číně NPR 2010 uváděla, že země sice má výrazně nižší počty jaderných zbraní nicméně vztahy komplikuje absence transparentnosti o čínských jaderných programech, jejich tempu a rozsahu, stejně tak jako o strategii a doktríně.

Na rozdíl od NPR 2018 Obamova administrativa usilovala o dosažení ratifikace smlouvy CTBT. V NPR 2010 se USA zavázaly, že nepoužijí nebo nebudou hrozit použitím jaderných zbraní členskými státy smlouvy NPT za předpokladu, že plní své neproliferační závazky. NPR 2018 obdobnou, tzv. negativní bezpečnostní záruku, rovněž obsahuje. Oba dokumenty podporují představené rozmístění amerických taktických jaderných zbraní v některých evropských nejaderných zemích, avšak NPR 2010 navíc stanovila, že o jejich dalším osudu rozhodnou schůzky nejvyšších aliančních orgánů.

Společným rysem obou dokumentů je také zájem o pokračování v praxi „zacílení na otevřené moře“ všech strategických pozemních a námořních řízených střel tak, aby při málo pravděpodobné události neautorizovaného odpálení nebo vypuštění v důsledku nehody řízená střela přistála v oblasti volného oceánu. Obě NPR rovněž předpokládají „použití jaderných zbraní pouze za extrémních okolností k obraně životních zájmů USA a jejich spojenců a partnerů“. Otázkou však zůstává bližší upřesnění výrazu „extrémní okolnosti“.

Závěry

Při současném celkovém snížení počtů jaderných zbraní, v porovnání s jejich počty z doby vrcholu studené války, je bohužel průvodním jevem jejich modernizace, kterou dlouhodobě uskutečňuje všech 9 jaderných zemí (USA, RF, ČLR, Francie, Velká Británie, Indie, Pákistán, Izrael a KLR). Je těsně spjata s koncepcí jaderného odstrašování, kterou tyto země obhajují nutností zajištění své bezpečnosti. Prvních pět zemí, které jsou současně stálými členy Rady bezpečnosti OSN a členy Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (NPT), neplní většinu svých odzbrojovacích závazků vyplývajících ze smluvního znění (viz kap. VI) a konsensuálně přijatých závěrečných zpráv Hodnotících konferencí smlouvy NPT zejména z let 2000 a 2010. A právě tato skutečnost je jednou z hlavních příčin odlišného přístupu k celkové problematice jaderného odzbrojení a zejména rychlosti její realizace většiny nejaderných zemí na straně jedné a jadernými státy a jejich spojenci na straně druhé.

Všech devět jaderných zemí a alianční spojenci a partnerské státy, kterým některé z nich poskytují tzv. jaderný deštník, se s výjimkou Nizozemska nezúčastnily sjednávání Smlouvy o zákazu jaderných zbraní v r. 2017 a tuto smlouvu, kterou podpořilo v rámci OSN 122 zemí, odmítají. V rámci jaderně-odzbrojovacího úsilí a zlepšení celkového bezpečnostního klimatu ve světě, při respektování bezpečnostních zájmů všech států, spočívá zvláštní odpovědnost zejména na dvou hlavních jaderných mocnostech, tj. USA a Rusku. Důvodem je skutečnost, že obě země vlastní okolo 90 % přibližného celkového počtu 15.000 kusů jaderných zbraní.

Ve vztahu k doktrinálním bezpečnostním dokumentům USA zpracovaných Ministerstvem obrany a zejména jeho Nové Jaderné doktríně 2018 lze konstatovat, že přes některé kontroverzní záměry, znění dokumentů plně neodráží často velmi radikální a neuvážená prohlášení prezidenta Trumpa zejména vůči KLR. V řadě oblastí také zachovávají kontinuitu doktrinálních dokumentů předchozích demokratických a republikánských administrativ. Značná část předních kontrolně-zbrojních expertů (Hans M. Kristensen, Alexandra Bell, Joseph Cirincione, Andrew C. Weber, Jon Wolfsthal, Alyn Ware aj.) se nicméně shoduje v názoru, že předpokládané zavedení do operačního nasazení dvou nových typů jaderných zbraní nestrategického charakteru zvyšuje práh jejich použitelnosti, protože snížená výbušnost jaderných hlavic může svádět k jejich bojovému nasazení. Navíc existuje nebezpečí přesunutí odpovědnosti za jejich použití na vojenské činitele. Nelze však vyloučit ani možnost, že případný regionální konflikt s použitím jaderných zbraní, odehrávající se např. ve východní Evropě či na Korejském poloostrově, by mohl přerůst v celosvětovou zkázu v důsledku vytvoření tzv. jaderné zimy a celkového radioaktivního zamoření.

Znepokojivé je rovněž předpokládané rozšířené použití těchto zbraní na blíže nespecifikované nejaderné útoky, zřejmě v oblasti hackerství či masového teroristického útoku. S ohledem na povahu kyberútoků, jejichž pachatele se ne vždy dá věrohodně odhalit, se tak jedná o další kontroverzní problém. O možnosti účelového zneužití teroristického útoku např. toho z 11. 9. 2001, ve kterém 15 útočníků z celkového počtu 19 osob bylo saúdské národnosti, proti nepohodlnému režimu svědčí americko-britská invaze do Iráku v r. 2003. Došlo k ní bez souhlasu Rady bezpečnosti OSN a při absenci hodnověrných důkazů o deklarovaných důvodech jejího uskutečnění.

Tento trend tak jde proti záměru dosažení světa bez jaderných zbraní, ke kterému se sporadicky hlásí i zmíněné dokumenty. Není náhodou, že po získání prvních informací o předpokládaném obsahu jaderné doktríny vedení prestižní nevládní organizace Bulletin atomových vědců (The Bulletin of the Atomic Scientists), založené v r. 1945 vědci z Manhattanského projektu, posunulo v lednu 2018 ručičku symbolických „hodin posledního soudu“ (Doomsday Clock) na obálce Bulletinu této organizace na přibližně 2 minuty do půlnoci, které zbývají lidstvu do celosvětové katastrofy. Jde o nejkratší počet minut, který byl dříve zaznamenán pouze v r. 1953, kdy začaly probíhat americké a sovětské zkoušky termonukleárních zbraní. Zmíněné hodiny také varují před následky klimatických změn. O narůstajícím riziku vypuknutí regionálního konfliktu s možností použití jaderných zbraní na Korejském poloostrově svědčily mj. v lednu 2018 dva falešné popluchy na Havaji a v Japonsku o přilétajících severokorejských raketách.

Další předpokládaný vývoj

Jak dalece se podaří Trumpově administrativě dosáhnout stanovených záměrů v oblasti bezpečnosti a zejména dalšího posílení jaderného odstrašování bude značně závislé na dalším vnitropolitickém vývoji a zvláště na vztazích se zmíněnými rivaly. Významnou úlohu mohou sehrát výsledky letošních listopadových kongresových voleb, ve kterých by američtí voliči měli rozhodnout o obsazení všech 435 míst ve Sněmovně reprezentantů a 33 míst ve stočlenném Senátu. Až dosud má Republikánská strana v obou kongresových komorách převahu. Za situace ročního rozpočtového deficitu okolo 1 biliónu USD a národního dluhu 20 biliónu USD budou zřejmě američtí zákonodárci při projednávání federálních rozpočtů pečlivě vážit výši neproduktivních vojenských výdajů a jejich vynakládání.

Je nepochybné, že v tomto uvažování bude mít svou váhu i ekonomické soupeření s hlavním rivalem a současně hlavním věřitelem, tj. Čínou, která s ohledem na relativně vysoké roční přírůstky hrubého národního produktu může v několika příštích letech Spojené státy v ekonomickém soupeření předstihnout. Avšak není sporu o tom, že Spojené státy, jako vojenská velmoc, si v následujících desetiletích nadále zachovají své bezkonkurenční prvenství.

S určitou skepsí lze předvídat další vývoj v americko-ruských kontrolně-zbrojních jednáních po skončení platnosti smlouvy New START. Studenoválečnická rétorika, jednání z pozice síly, nadhodnocování vojenských hrozeb ze strany hlavních rivalů a stupňování jaderného odstrašování, nevytvářejí pro tato jednání příznivé podmínky. Obdobně s rezervou se dá přistupovat i k vyjádření amerického ministra obrany Jima Mattise ohledně varianty případného odstoupení od dlouhodobějšího zavedení nové SBLM za podmínky ruského plnění smlouvy INF.

Zmíněný trend Trumpovy konzervativní republikánské administrativy nahrává zájmu vojenskoprůmyslového komplexu a jeho vlivných lobbistických skupin o další zvyšování vojenských výdajů mj. s důrazem na zachování dlouhodobého prvního místa USA ve vývozu zbraní. Dále tak podníká další závody ve zbrojení, včetně jaderných zbraní a snižší šance na mírové řešení sporných mezinárodních bezpečnostních problémů.

O snaze pokračovat v silové politice vůči KDR svědčí rozporné reakce vedení USA vůči určitému mírnému uvolnění napětí mezi oběma korejskými státy v průběhu jihokorejských olympijských her a převládajícímu nezájmu o jeho využití k diplomatickému řešení tohoto vážného krizového problému.

Miroslav Tůma

(tuma@iir.cz)

Zdroje:

- ◆ Admin: Mattis unveils new strategy focused on Russia and China, takes Congress to task for budget impasse. January 18, 2018 On-line: <http://www.cbelmira.com/blog/mattis-unveils-new-strategy-focused-on-russia-and-china-takes-congress-to-task-for-budget-impasse/>

- ◆ Arkin, William M.: Secret Plan Outlines the Unthinkable. Los Angeles Times, March 10, 2002. On-line: <http://www.latimes.com/news/opinion/la-op-arkinmar10.story>.
- ◆ Borger, Julian: US could broaden its use of nuclear weapons, Trump administration signals. The Guardian, 18 December 2017. On-line: <https://www.theguardian.com/us-news/2017/dec/18/nuclear-weapons-trump-national-security-strategy>.
- ◆ Borger, Julian: US to loosen nuclear weapons constraints and develop more „usable“ warheads. The Guardian, 9 January 2018. On-line: <https://www.theguardian.com/us-news/2018/jan/09/us-loosen-nuclear-weapons-policy-and-develop-more-usable-warheads>
- ◆ Borger, Julian: “Doomsday Clock“ ticked forward 30 seconds to 2 minutes to midnight. The Guardian, 25 Jan 2018. On-line: <https://www.theguardian.com/world/2018/jan/25/doomsday-clock-ticked-forward-trump-nuclear-weapons-climate-change>
- ◆ Doyle, James, E.: Renewing America’s Nuclear Arsenal: Options for the 21st Century. The International Institute for Strategic Studies, 2017
- ◆ Feinberg, Ashley: Exclusive: Here Is A Draft of Trump’s Nuclear Review. He Wants a Lot More Nukes. Huffington Post on Jan 11, 2018.
- ◆ Haas, Benjamin: Disconnect between US and South Korea grows amid rapprochement with North. The Guardian, 12 Feb 2018. On-line: <https://www.theguardian.com/world/2018/feb/12/disconnect-between-us-and-south-korea-exposed-by-seouls-new-approach-to-north>.
- ◆ Kramer, Andrew, E.: Russia and China Object to New “America First“ Security Doctrine. The New York Times, Dec. 19, 2017. On-line: <https://www.nytimes.com/2017/12/19/world/europe/russia-china-america-first-doctrine.html>
- ◆ Lamothe, Dan: A leaked draft of the Pentagon’s nuclear review shows a desire for new kinds of weapons. The Washington Post, January 13, 2018.
- ◆ Manson, Katrina: US unveils new nuclear weapons strategy. The Financial Times, February 2, 2018. On-line: <https://www.ft.com/content/283e432c-0842-11e-9650-9c0ad2d7c5b5>
- ◆ NATIONAL SECURITY STRATEGY OF THE UNITED STATES OF AMERICA – December 2017-12-20
- ◆ NUCLEAR POSTURE REVIEW 2018, Department of Defense of the United States of America
- ◆ Sanger, David, E. – Broad, William, J.: Pentagon suggests countering crippling cyberattacks with nuclear arms. Las Vegas Sun, Jan. 17, 2018. On-line: <https://lasvegassun.com/news/2018/jan/17/pentagon-countering-cyberattacks-nuclear-strike/>
- ◆ Sanger, David, E. – Broad, William, J.: To Counter Russia, U.S. Signals Nuclear Arms Are Back in a Big Way. The New York Times, Feb. 4, 2018. On-line: <https://www.nytimes.com/2018/02/04/us/politics/trump-nuclear-russia.html>
- ◆ Smetana, Michal: Trump’s Nuclear Posture Review: More Continuity Than Meets the Eye. Forthcoming 2018. Twitter: <https://twitter.com/MichalSmetana3>
- ◆ Sonne, Paul: Pentagon unveils new nuclear weapons strategy, ending Obama-era push to reduce U.S. arsenal. The Washington Post, February 2, 2018.
- ◆ Sonne, Paul: How Mattis changed his mind on nuclear weapons. The Washington Post, February 5, 2018.
- ◆ Sonne, Paul: Mattis: Plans for new U.S. nuclear weapon could be bargaining chip with Russia. The Washington Post, February 6, 2018.
- ◆ Stone, Oliver – Kuznick, Petr: UTAJENÉ DĚJINY SPOJENÝCH STÁTŮ. Temné stránky americké historie od anexe Havaje po tažení v Iráku. Albatros.Media a.s., CPress v Brně, 2014.

- ◆ Summary of the 2018 National Defense Strategy of The United States of America. Sharpening the American Military's Competitive Edge. The U.S. Department of Defence, Jan. 19, 2018.